

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021.gada 8.oktobrī Nr. 1-5/240

Latvijas Republikas pašvaldībām

Par pašvaldības atbalstu bērniem

Ņemot vērā, ka šī gada 1. jūlijā stājās spēkā administratīvi teritoriālā reforma, kuras rezultātā līdzšinējo 119 pašvaldību vietā tika izveidotas 43 jaunas pašvaldības un tādējādi jaunizveidotajām pašvaldībām būs jākonsolidē vai jāizdod jauni saistošie noteikumi, kas būtu spēkā visā tās administratīvajā teritorijā, tiesībsargs aicina pašvaldības pieņemt jauno noteikumu redakcijas un plānot jaunās pašvaldības budžetu saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantu un ANO Bērnu tiesību konvenciju, prioritāri izvērtējot bērnu intereses.

Bērnu tiesību konvencijas 3. panta 1. punktā ir teikts, ka visās darbībās attiecībā uz bērniem primārais apsvērums ir bērna intereses. ANO Bērnu tiesību komiteja norāda, ka valsts pienākums ir ievērot šo principu visos likumdošanas, administratīvajos un tiesas procesos, kas tieši vai netieši ietekmē bērnus, tostarp budžeta izstrādes procesā. Visos budžeta izstrādes procesa posmos, kā arī visos ar budžetu saistītos lēmumos, kas skar bērnus, primāri jāņem vērā bērna intereses. Gan valsts, gan arī pašvaldības budžeta plānošanas procesā, izvērtējot konkurējošas budžeta un līdzekļu izlietošanas prioritātes, ir jāspēj parādīt, kādā veidā, pieņemot lēmumus par budžetu, ir ņemtas vērā bērna intereses.¹

Lai arī pašvaldībām ir tiesības autonomi noteikt iedzīvotājiem sniedzamās sociālās palīdzības apjomu savā administratīvajā teritorijā, šai palīdzībai prioritāri jābūt vērstai uz tās administratīvajā teritorijā dzīvojošajiem bērniem. Pašvaldībām būtu jānodrošina, ka pašvaldību apvienošanas gadījumā ģimenēm ar bērniem netiek samazināts tas atbalsts, kas tika nodrošināts pirms administratīvi teritoriālās reformas.

Bērnu tiesību konvencijas 6. pantā nostiprināts viens no bērna tiesību pamatprincipiem – tiesības uz attīstību. ANO Bērnu tiesību komiteja norāda, ka bērna attīstība ir visaptverošs jēdziens, kas ietver bērna fizisko, prāta, garīgo, morālo, psiholoģisko un sociālo attīstību un ka valsts īstenošanas pasākumiem jābūt vērstiem uz to, lai panāktu visu bērnu labāko attīstību.² Pieņemot ar budžetu saistītus lēmumus, gan

¹ Bērnu tiesību komitejas Vispārējais komentārs Nr. 19 (2016) par valsts budžeta izstrādi bērnu tiesību īstenošanai (4. pants) 45. un 46.punkts.

² Bērnu tiesību komitejas Vispārējais komentārs Nr. 5 (2003) Konvencijas par bērnu tiesībām vispārējie īstenošanas pasākumi (4. un 42. pants un 44. panta 6. punkts), 12. punkts.

valsts, gan pašvaldību vadītājiem ir jāņem vērā visi faktori, kas ir būtiski, lai dažāda vecuma bērni varētu augt un attīstīties. Ieguldījumi bērnu attīstībā pozitīvi ietekmē bērnu spējas izmantot savas tiesības, pārtrauc nabadzības apburto loku un nodrošina augstu ekonomisko atdevi. Nepietiekami ieguldījumi bērības gados var negatīvi ietekmēt bērnu kognitīvo attīstību un pastiprināt pastāvošos trūkumus, nevienlīdzību un starppaaudžu nabadzību.³

Tiesībsargs aicina pašvaldības **izvairīties no tādu lēmumu pieņemšanas, kas nevis uzlabo tās teritorijā dzīvojošo bērnu stāvokli, bet pasliktina iepriekšējo stāvokli.** Bērnu tiesību konvencijas 4. pantā paredzētais dalībvalstu pienākums maksimāli realizēt bērnu ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības paredz arī to, ka attiecībā uz ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām nedrīkst veikt apzinātus pasākumus, kas pasliktinātu bērnu iepriekš esošo labklājības līmeni.⁴ Pašvaldībām, pieņemot saistošos noteikumus, kas turpmāk būtu attiecināmi uz visiem pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētajiem bērniem, ir jāņem vērā, vai konkrētajā pašvaldības teritorijā bērniem iepriekš nav bijis noteikts lielāks pašvaldības atbalsts. Šādi apsvērumi jāņem vērā sevišķi attiecībā uz daudzbērnu ģimenēm, ģimenēm, kuras audzina bērnu ar invaliditāti, audžuģimenēm un aizbildņu ģimenēm noteiktajiem atvieglojumiem un pašvaldības sniegto atbalstu.

Lūgumu pamatoju ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu.

Tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

---

³ Bērnu tiesību komitejas Vispārējais komentārs Nr. 19 (2016) par valsts budžeta izstrādi bērnu tiesību īstenošanai (4. pants) 48.-51.punkts.

⁴ Turpat, 31.punkts.